

ABONAMENTUL.

Pentru Monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4:50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

La treptele tronului.

S'a împlinit luna de când Preasfinția Sa episcopul de Oradea-mare, ca seniorul corului nostru episcopesc, a fost primit în audiență de Majestatea Sa, prezentându-i cu ocaziunea aceasta memorialul bisericii noastre cu privire la toate chestiunile ce ne preocupă. Presa din capitală s'a ocupat și atunci de audiența episcopului Radu și se ocupă și acum în comunicate mai scurte de memorialul din chestiune, spunând că s'a transpus ministrului de culte contelui Apponyi. Se cade deci să ne ocupăm și noi, cu atât mai vârtos că e vorba despre lucrurile noastre.

Comunicatele ziarelor din capitală, și după ele și a celor din provincie, ce e drept vorbesc numai de autonomia deosebită, cerută pentru biserica noastră în acel memorial, dar sunt expuse cu toată priceperea și demnitatea și celealalte doleanțe ale noastre.

Pentru orientarea publicului cetitor aflăm de bine a comunica următoarele:

Noi avem drept la autonomie separată, fiindcă și celealalte confesiuni (protestanții și greco-orientalii) au autonomie. Pentru ce să fim desconsiderați numai noi? Quod uni justum, alteri aequum. Și avem drept și la autonomie separată de a romano-catolicilor, fiindcă suntem biserică cu totul independentă de a lor. Deja însuș numele nostru de greco-catolici ne îndreptățește la așa ceva. Toate legile patriei recunosc caracterul acesta deosebit al nostru și prin numirea ce ne-o dau. Singur articolul de lege XIII din 1909 ne numește în mod greșit romano-catolici de rit grecesc. Numirea e greșită, fiindcă dovedește o confuziune de idei și nu are temei istoric în legile patriei. Numirea de greco-catolici datează din timpul Mariei Terezia.

Dar individualitatea noastră bisericească deosebită o recunosc în mod indiscutabil și legile patriei noastre. Astfel e nu numai articolul de lege XXXIX din 1868, prin care e înregistrată în legile țării mitropolia noastră, ci și alte legi, ca de exemplu §. 14 al articolului de lege XLIII din 1868, asigură libertatea religioasă și autonomică tuturor confesiunilor din vechiul principat al Ardealului, înșirându-se în rândul întâiu religiunea noastră, ca asupra căreia încă s'a extins aceea libertate și egalitate. Articolul de lege XX din 1848 încă enunță în §. 2, că între confesiunile recunoscute în patrie se stabilește fără nici o deosebire, egalitate și reciprocitate de săvârșită. Iar dacă libertatea și egalitatea de drept e stabilită cu privire la toate individualitățile bisericești, ba statul asigură chiar și cetățenilor singuratici libertatea religioasă, pentru ce numai noi românii greco-catolici să nu putem respira liber, să nu ne putem mișca și desvolta, cum dorim, în privința bisericească?

Nu gândul separării și cu atât mai puțin al aversiunii ce am avea față de frații romano-catolici ne impune atitudinea aceasta, ci interesele superioare, bine pricepute, ale bisericii lui Hristos. Noi înșine am îndatorat doar pe episcopii noștri să conlucre cu episcopii latini la înflorirea catolicismului în țerile coroanei sfântului Ștefan. — Din punct de vedere al dreptului bisericesc nici nu resumăm chestiunea, fiindcă e mai clară ca lumina soarelui.

* * *

Deodată cu proiectul de lege despre autonomia catolică, ministrul de culte a prezentat și un al doilea proiect despre executarea art. de lege XX din 1848. Tuturor confesiunilor li-se votează sume frumoase din budgetul statului (precum s'a scris la timpul său în foi), numai nouă nu. Deși biserica noastră e una din cele mai sărace. Afară de domeniile dela

Blaj și Oradea, modeste și acelea în comparație cu altele similare, biserica noastră nu are ceva izvor de venit mai însemnat. Fundațiunile, destul de însemnate și acestea, cu toate menirea lor particulară și nu pot fi întrebuințate spre alte scopuri. Și câte probleme grele de vieată nu avem să rezolvăm! Imbunătățirea venitelor canonice, salarizarea protopopilor și a revizorilor bisericești și școlari, organizarea misiunilor populare, ajutorarea corespunzătoare a văduvelor și orfanilor de preoți, îngrijirea preoților bătrâni ș. a. ș. a.

Nu mai puțin însemnate sunt și trebuințele noastre școlare.

Comunele noastre bisericești sunt relativ mai puțin populate și astfel, apăsate de greutatea publică, care tot cresc, oricât ar fi de darnice nu pot face față tuturor pretenșiunilor școlare. În felul acesta, în lipsa mijloacelor materiale, școlile noastre în loc să se sporească, scad an cu an, ba zi cu zi. După numărul credincioșilor ar trebui să avem mai multe gimnazii românești gr.-cat. și nu avem decât două (Binș și Blaj), a căror susținere, precum și a celor cinci preparandii ce le avem, e împreună cu greutatea tot mai mari.

Afară de școlile amintite deja, biserica noastră simte mult lipsa asilelor de copii, a școlilor economice, industriale ș. a. Ba luând în considerare numărul și pretenșiunile culturale ale credincioșilor noștri, putem face pomenire și despre o universitate românească gr.-cat., dar la aceasta și a ne cugeta e greu, când numărul școlilor primare scade zi cu zi.

Și fiindcă statul pe baza egalității și reciprocității dă sume mari de bani și confesiunilor necatolice, ba chiar și evreilor, credem că putem cere și noi executarea art. de lege XX. în aceeași măsură și față de noi.

* * *

Se cere apoi *reincorporarea parohiilor românești anexate diecezei de Hajdudorog*. Guvernul de pe vremuri a recunoscut necesitatea unei revizuirii a bullei papale Christifideles, de aceea în 14 Febr. 1914 s'a și ținut o conferință, la care au luat parte și episcopii români gr.-cat. Chestiunea s'a dezbătut din toate punctele de vedere, iar rezolvarea ei definitivă s'a lăsat în grija cercurilor mai înalte. În stadiul acesta s'a aflat chestiunea când a izbucnit războiul. Suferințele războiului n'au înnăbușit dorul și durerea credincioșilor români gr.-cat. din parohiile anexate, din contra le-au sporit. Le-a sporit și introducerea calendarului nou în locul celui vechiu, precum și înlocuirea limbei liturgice românești cu cea ungurească.

Cu privire la chestiunile școlare se înșiră următoarele gravamene: Pe baza dispoziției înțelepte a art. de lege XLIV din 1868 instrucția în școlile secundare (medii) are să se întâmple în limba proprie a naționalităților până la gradul, unde începe pregătirea academică. De aceea s'a hotărât crearea a o mulțime de catedre de limba și literatură română la toate gimnaziile de stat de pe teritoriul locuit de români. În timpul din urmă nu s'a respectat, ba aproape s'a desființat legea aceasta, fiindcă limba română s'a declarat de studiu facultativ și începând numai din clasa III. Dispensare se dă foarte ușor.

Și *causa preparandiilor* încă a produs multă amărăciune și nemulțumire. Ministrul de culte sub Nr. 100.891/1917 oprește până la alte dispoziții deschiderea preparandiilor din Blaj, Gherla și Oradea-mare, iar școlile populare dela graniță le statifică. Conferința episcopescă sub Nr. 2994/1917 a cerut retragerea aceluși ordin ministerial, pentru că a aflat că e o nedreptate, ca pentru rătăcirea ori chiar tradarea (dacă se poate numi așa!) a câtorva (21) învățători, dintre cari 14 au fost duși cu forța de inamic, iar cauza a șapte (7) inși acum e sub pertractare să fie pedepsite înseși institutele în cari au studiat, — atunci când 210 elevi ai institutelor noastre pedagogice și peste 354 învățători ai diecezelor noastre fac servicii militare în războiul de față.

La aceasta ministrul a răspuns cu numirea unor comisari permanenți în preparandiile noastre, răsturnând cu totul datina de până

acuma de a controla școlile noastre numai din vreme în vreme, dar nu în fiecare zi și ceas, cum se practică, durere, în locuri. La protestul episcopilor noștri ministrul a declarat pur și simplu că orice împotrivire o consideră ca revoltă în contra puterii de stat, de aceea conferința episcopescă a ordonat deschiderea preparandiilor și supunerea lor acestui regim excepțional, dar a comunicat totodată ministrului că nu privește afacerea de definitiv încheiată. * * *

E foarte însemnată și cererea, ca legile școlare mai nouă să fie revizuite în spiritul legilor din 1868. Aceasta chiar și în interesul bine priceput al statului. Pentru că dacă rămân și mai departe școlile primare (poporale) în mâinile bisericii, conducerea sufletească a credincioșilor e asigurată. Sufletele lor temătoare de Dumnezeu, cinstitoare de legi și iubitoare de patrie nu vor fi tulburate de curente nesănătoase, de idei anarhice provenite dintr'un socialism rău priceput.

Nu e dată uitării nici ordinațiunea ministerială Nr. 4000/1917 care oprește circulația imobilelor fără învoirea stăpânirii. Ordinațiunea aceasta, cu puține excepțiuni, se estinde și la tot teritoriul locuit de Români. Ne putem închipui ce nemulțumire va produce ordinațiunea această mai cu seamă în sufletele ostașilor noștri viteji, cari au luptat și sângerat atât de mult pentru pământul sfânt al patriei și totuși ei și ai lor să nu poată ajunge, fără învoirea de mulțori problematică, a autorităților, la un petec de pământ!

Aceste sunt pe scurt durerile și amărăciunile noastre, expuse cu un tact și prudență deosebită de Preasfințirii noștri episcopi. Luându-le la cunoștință și noi publicul mare, nu putem decât să ne exprimăm recunoștința și încrederea deosebită ce o avem în Preasfințiile lor și să-i rugăm să-și ridice glasul lor de Arhipăstori pentru apărarea turmei încredințate lor, — dacă va fi lipsă chiar și la treptele tronului, ca de data aceasta.

De încheiere, fie-ne permis a aminti o frumoasă cugetare dela sfârșitul memorialului episcopilor noștri. Înaltul guvern să nu ia în nume rău plângerile noastre. Cu expunerea lor credem că-i facem un serviciu, fiindcă-i arătăm ce rane trebuie să lecuiască. Atât.

Oradea-mare, luna lui Prier 1918.

Lector.

CERCULAR

cătră Veneratul Cler al Arhidiecezei gr.-cat. române de Alba-Iulia și Făgăraș.

Alegerea de Mitropolit.

Prin circularul din 21 Ianuarie n. 1918 Nr. 300 al Preaveneratului Capitlu mitropolitan, s'a adus la cunoștința Fraților noastre, că Provedința divină a chemat la sine pe fericitul arhiepiscop și mitropolit Dr. Victor Mihályi de Apșa, spre a-i remunera ostenețile și jertfele aduse pentru înflorirea sfintei Biserici și promovarea binelui spiritual al credincioșilor din arhidieceză și din întreagă Provincia mitropolitană de Alba-Iulia și Făgăraș.

Devenind astfel vacant scaunul arhiepiscopesc și mitropolitan de Alba-Iulia și Făgăraș, acest Consistor și-a ținut de datorie să facă pașii de lipsă, ca arhidieceza să nu rămână mult timp fără de arhiepiscop, și provincia noastră bisericească fără de mitropolit. Astfel prin scrisoarea noastră din 21 Febr 1918, Nr. 829 am înaintat prin Înaltul Minister de culte și instrucțiunea publică o rugare cătră Majestatea Sa Împăratul și Regele nostru Apostolic, în care cu omagială supunere am cerut să dispună preagrațios completarea Scaunului arhiepiscopesc și mitropolitan prin alegere, după vechiul obicei, folosit neîntrerupt în biserica noastră.

Cererea nu a rămas fără de rezultat, căci prin rescriptul ministerial din 27 Febr. 1918 Nr. 2185 prez., am fost încunoștințați, că Majestatea Sa Cesaree și Regească Apostolică prin prealalta hotărâre din Baden, de datul 13 Februarie a. c. s'a îndurat preagrațios a concede, ca completarea scaunului arhiepiscopesc gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, devenit vacant prin moartea fericitului Dr. Victor Mihályi de Apșa, să se facă și de astădată, după vechiul obicei, observat în biserica noastră.

Provocați fiind prin citatul rescript ministerial a arată pe cei îndreptățiți a vota la alegerea de mitropolit, cu scrisoarea noastră din 23 Martie 1918 Nr. 1324, am satisfăcut acestei provocări, cerând deodată recunoașterea protopopiatelor înființate din nou, în urma trecerii unor protopopiate și parohii la noua dieceză de Hajdudorog, apoi eliberarea protopopilor și preoților internați, spre a-și putea și aceștia deprinde dreptul de alegere, și în urmă am accentuat și de astădată, că ar trebui să se facă candidarea de așa cât să se poată validită pe deplin față cu toate trei persoanele, ce au să intre în numărul ternar, voința și dorința majorității clerului alegător.

Exelența Sa Domnul Ministru de culte și instrucțiunea publică prin rescriptul de datul 6 Aprilie 1918 Nr. 3146 prez. tradus în românește, a dispus însă din cuvânt în cuvânt precum urmează:

Nr. 3146—1918 prez.

Magnificului și Reverendissimului Domn Dr. VASILE SUCIU, vicar capitar în Blaj.

Precum se vede din scrisoarea mea alăturată sub [ ] și adresată Veneratului Capitlu spre a se publica la timpul și locul său, Majestatea Sa Cesaree și Regească Apostolică, cu prealalta Sa hotărâre dată din Baden în 13 Februarie a. c., s'a îndurat preagrațios a concede, ca completarea Scaunului metropolitan gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, devenit vacant, prin moartea lui Dr. Victor Mihályi, — pe lângă expresa susținere, în aceasta privință, a prealaltului Său drept de denumire, și fără nici o consecvență pe viitor, — să se îndeplinească și în cazul de față, în modul și după

procedura, ce s'a folosit la denumirea de arhiepiscop alui Victor cândva Dr. Mihályi. Pentru conducerea alegerii ce se va ține în scopul trinei candidări, pentru completarea acestei metropolii, s'a îndurat preagrățios, a numi de comisari regești pe Gavril Ugron, consilier intim, comisar regesc al Ardealului, deputat dietal și pe Dr. Iosif Siegescu, prelat papal, consilier de curte, profesor universitar și deputat dietal.

Pe temeiul acestei prealnalte hotărâri, pentru alegerea în care are să se îndeplinească trina candidare, am statorit ca termin ziua de 9 Maiu c.

Ce privește modul alegerii și agendele Magnificenței Tale, cari spre orientare și observare am onoare a le comunica, sunt următoarele:

Am rugat pe domnii comisari regești esmiși, ca în ziua premergătoare alegerii, pe amiazi să fie la Blaj, și acolo să se încvartireze în rezidența metropolitană. Grijă pentru ținerea în ordine a cvartirului se ține de agendele Magnificenței Tale, în conțelegere cu comitele suprem al comitatului Albei-inferioare.

În ziua premergătoare alegerii, după amiaza la ora, care se va statorî, seniorul episcopilor sufragani, ținători de Metropolia gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, deschide adunarea electorală, ce se va ține în catedrala din Blaj, și din acest prilej va constitui o comisiune, care va merge după domnii comisari regești, să-i roage a se prezentă în catedrală.

După sosirea domnilor comisari regești și după ce și-au ocupat locurile la masa rezervată anume pentru ei, seniorul domnilor episcopi va rugă preoțimea alegătoare, ca după datină să aleagă un notar general al Clerului. Atât notarul general ales, cât și secretarul domnilor comisari regești, vor lua loc la masa rezervată domnilor comisari regești.

Domnul comisar regesc ecclesiastic, după acestea provoacă pe alegători să-și legitimizeze dreptul de alege unul fieștecare, cu care ocaziune esmișii aleși ai districtelor protopopești, vor prezentă domnilor comisari regești protocolul luat la esmiterea lor.

După acestea seniorul episcopilor notifică preoțimii alegătoare ordinea alegerii și o dimito cu provocarea, ca în ziua următoare, adecă în ziua alegerii, dimineața la 1/8 ore, la semnul dat de clopote, să se adune iarăș în catedrală.

Ziua următoare, adecă în ziua alegerii, cei bărbați ecclesiastici, cari vor celebră liturgia împreună cu Impărate Cerescu, se vor îmbracă în ornate bisericesti. Înainte de începerea sf. Liturgii întreagă preoțimea alegătoare, în sunet de clopote, — fieștecare în ordinea și locul cuvenit, — merge în procesiune la rezidența metropolitană, ca de acolo, împreună cu episcopii prezenți și cu domnii comisari regești, să se întoarcă la catedrală. După sosirea în catedrală se începe sf. liturghie.

La sfârșitul sf. liturghii seniorul episcopilor ține o cuvântare preoțimii alegătoare adunate. Apoi îndeamnă pe toți cei îndreptățiți la vot să se întoarcă la cvartire cu provocarea, ca pe la 10 ore, când se va da din nou semnul cu clopotul cel mare, fiecare neamănat să se întoarcă la catedrală, aducând unul fiecare votul său, scris pe o bucată de hârtie, în care să fie scris numele aceluia, pe care-l dorește să fie candidat la arhiepiscopie.

După aceasta enunțare membrii Capitlului metropolitan petrec pe domnii comisari regești până la ieșirea catedralei, unde urcându-se în trăsura de gală se întorc la rezidența metropolitană.

La 10 ore, trăgându-se clopotul cel mare, se adună tot clerul în biserică, iară seniorul domnilor episcopi, provoacă preoțimea cu drept de vot, ca în ordinea statorită de vicarul capitular, să meargă după domnii comisari regești, cu cari întorcându-se la catedrală, fiecare se așează la locul său, și anume:

a) Domnii comisari regești, esmiși pentru conducerea alegerii, împreună cu secretarul lor și cu notarul general al clerului, vor lua loc la masa lor separată, ridicată pe un podiu înalt, pe care masă va stă și urna, în care se depun voturile.

b) În fața mesei domnilor comisari regești, tot la masă separată, vor cuprinde loc domnii episcopi.

c) Dela aceste mese în jos, de ambele laturi vor fi așezate scaune, pe cari de-a dreapta, în locul prim, șed membrii capitlului metropolitan, după dâșii vicarii arhiepiscopesti și episcopesti, apoi protopopii actuali, egumenul ordului bazilitan și cei doi reprezentanți ai corpului profesoral.

d) De-a stânga șed mai întâi viceprotopopii districtuali, apoi reprezentanții districtuali, toți după etate.

Modul alegerii, adecă procedura va fi următoarea: Ocupându-și fiecare locul, seniorul domnilor episcopi, provoacă adunarea electorală, ca:

a) Înainte de toate să-și aleagă trei numărători sau însemnători de voturi (scrutatores), din preoțimea alegătoare, astfel ca unul să fie dintre protopopi, al doilea dintre viceprotopopi, iar al treilea dintre reprezentanții clerului. Masa scrutatorilor se va așeză între masa domnilor comisari regești și a domnilor episcopi.

b) După aceasta secretarul domnilor comisari regești cetește prealnalta hotărâre, referitoare la esmiterea domnilor comisari regești, și la modul completării scaunului metropolitan alăturată sub |., iar notarul general al clerului va ceti scrisoare a adresată Capitlului metropolitan alăturată sub |.

c) După îndeplinirea acestora se cetește catalogul membrilor din cler, cari au drept de vot și numele celor absenți se notează.

d) După acestea secretarul domnilor comisari regești pe cei prezenți îndreptățiți la vot, îi provoacă

pe nume, ca fiecare unul câte unul, în ordinea cuvenită să pună ședulița votului său împăturată, în urna de pe masa comisariilor regești și după ce toți vor fi făcut aceasta, domnul comisar regesc ecclesiastic scoate din urnă, unul câte unul, voturile împăturate și le numără. Și intrucât s'ar află, că atâtea sunt voturile, câți alegători sunt de față, numitul domn comisar iarăș le pune unul câte unul în urnă, de unde scoțându-le din nou unul câte unul le predă pe rând notarului general al clerului, care despăturându-le, cetește numele însemnate și le admanuează comisariilor regești spre vedere, iar cei trei scrutători în samnă punctuos și conștientios numele cetite și le sumează; acelaș lucru îl face și unul dintre comisarii regești.

e) Terminându-se numărarea voturilor și neobservându-se nici o disordine, ori scădere, ședulele voturilor se ard îndată în biserică.

f) Voturile se asamănă, respective se combină între sine, și acei trei bărbați ecclesiastici, cari au primit cele mai multe voturi înaintea alegătorilor prezenți, se proclamă de trei candidați, ce au să se înainteze la locul prealnalte.

După încheierea acestora, domnul comisar regesc bisericesc ține o cuvântare la care — amonoare a Te rugă pe Magnificența Ta — să răspunzi. Înainte de ce s'ar depărtă cei prezenți să oficiază un șerviciu divin de mulțamită.

Am onoare a notă, că prevederea cu toți articlii de traiu a domnilor comisari regești, a domnilor episcopi, precum și a clerului alegător, pe timpul alegerii, cade în sarcina beneficiului arhiepiscopesc, spre care scop, cu reverință rog pe Magnificența Ta, ca și în direcțiunea aceasta să binevoiești a dispune în conțelegere cu comitele suprem al com. Alba-de-jos.

Mai încolo recerc pe Magnificența Ta, ca în conformitate cu procedura observată la alegerea repausatului metropolit Dr. Victor Mihályi, să binevoiești a conchemă la efeptuirea alegerii pe cei îndreptățiți a exercită dreptul de candidare trină, intrucât aceștia de prezent se află în sinul arhidiecezei gr.-catolice de Alba-Iulia și Făgăraș și anume se vor conchemă de Magnificența Ta:

a) Membrii Capitlului metropolitan, respective întreg Capitlul, membru de membru, împreună cu notarul aceluia;

b) Vicarii foranei arhiepiscopesti;

c) Protopopii actuali (Arhidiaconi);

d) Viceprotopopii;

e) Egumenul ordului sf. Vasile din Blaj;

f) Doi aleși ai corpului profesoral de acolo, ca reprezentanți ai acelu ord;

g) Vei provocă Magnificența Ta pe protopopii arhidiecezei, ca în anumit restimp să țină sinoade preoțesti-protopopești districtuale, în cari fiecare protopopiat să aleagă doi reprezentanți, afară de purtătorul oficiului protopopesc, care și de altfel din oficiu are a se înfățișă la alegere.

Toți se vor conștientiza așa, ca încă înainte de amiază zilei dinainte de alegere să fie datori a se prezenta nesmintit în Blaj.

Și după ce în sensul prealabil hotărâri a Majestății Sale Cesaree și Apostolice regești, trebuie investite cu capacitate de alegere, adică drept de vot, și acele protopopiate, cari asupra alegerii de mitropolit respective episcop și mai demult au avut influință, deși în timpul de față nu se mai țin de arhidieceză, ci unele de dieceza Lugojului, iar mai multe de cea a Gherlei, din aceasta cauză am onoare a încunoștința pe Magnificența Ta, că am cercetat pe domnii episcopi ai Lugojului și Gherlei, ca pe cei astfel îndreptățiți din respectivele dieceze, să-i cheme la alegere. Se vor convoca așadar: — prin domnul episcop al Lugojului:

- a) Vicariul for. episc. al Hațegului;
- b) Protopopul distr. Hunedoarei;
- c) Protopopul districtului Bobâlni;
- d) Protopopul districtului Cudjirului.

Prin domnul episcop al Gherlei:

- a) Vicariul for. episc. al Rodnei;
- b) Vicariul for. episc. al Silvaniei;
- c) Adm. protop. al Lojardului;
- d) Protopopul Lăpușului-unguresc;
- e) Protopopul din Băsești;
- f) Substitutul protopopului din districtul Periceiu;
- g) Adm. protop. al distr. Beclean;
- h) Protopopul districtului Cătcău;
- i) Adm. prot. al dist. Nireșului mare;
- j) Protopopul districtului Crasnei (de prezent tot acela care e și vicar foraneu episcopesc al Silvaniei);
- k) Protopopul districtului Buzei;
- l) Protopopul districtului Gherlei (mai înainte al Ormanului);
- m) Adm. protop. al Eriului;
- n) Adm. protop. al Ciocmanului;
- o) Protopopul Noșigului (mai înainte al Odorheiului de Someș);
- p) Protopopul Bistuiței;
- q) Protopopul districtului Giulei;
- r) Protopopul districtului Secului;
- s) Adm. prot. al distr. Reteagului;
- t) Protop. distr. Tașnad-Sarvadului;
- u) Adm. prot. al dist. Ciceu-Cristur.;
- v) Adm. protop. al Șomcutei;
- w) Protopopul districtului Sânmarghitei (mai înainte al Gherlei);
- x) Protop. distr. Oarței-de-jos;
- y) Protopopul districtului Vadului;
- z) Adm. protop. al distr. Ipului;
- aa) Protop. distr. Surducului;
- bb) Adm. prot. al dist. Șamșondului;
- cc) Protopopul districtului Bredului.

Afară de aceștia, atât din dieceza Lugojului, cât și a Gherlei, câte doi reprezentanți ai districtelor protopopești, cari mai înainte se țineau de dieceza Blajului, dar acum sunt anexate la aceste dieceze, computând aici și districtele Rodnei și Vălcăului.

Și așa, cu privire la aceste două dieceze, adică a Lugojului și Gherlei se conștientizează toți aceia, cari cu privire la arhidieceză sunt a se conștientiza, ca îndreptățiți după punctele de sub I lit. b, c, d, și g, cari din partea lor vor urma aceeași procedură ca și cei din arhidieceză, numai cât cu privire la

toate agendele lor, vor fi provocați prin respectivii lor episcopi.

În sfârșit, deoarece și domnii episcopi sunt prezenți la adunarea de alegere, și așa dori să cunosc și părerea lor din punct de vedere canonic, față de aptitudinile personale ale candidaților aleși, drept aceea domnii episcopi sufragani, după adunarea de alegere vor ținea conferință episcopescă și vor binevoii a-mi comunica opiniunea lor despre candidați.

În scrisoarea prețuită a Magnificenței Tale, de dno 23 Martie Nr. 1324, în care ai binevoit să mă orientezi cu privire la preoțimea îndreptătită a exerciții, de prezent, dreptul candidării trine, faci propunere pentru dimiterea acasă pe vremea alegerii a mai multor protopopi, cari acum sunt internați.

La rugarea aceasta a Magnificenței Tale, cu respect notez, că chestiile internaților și astfel și dimiterea lor acasă se țin exclusiv de sfera de activitate a autorității militare și a ministrului de interne și așa cade afară de cercul influinței mele, ca să pot face dispoziții în aceasta privință. Nu am însă nimic de observat, dacă în locul lor, dreptul de candidare îl vor exercita conducătorii de acum ai respectivelor oficii protopopești.

De sine se înțelege, că în sinoadele protopopești numai preoții faptice prezenți și cei cari se țin de respectivul district protopopesc, pot să exercite dreptul activ și pasiv de alegere.

Ce se ține de protopopiatele înființate în arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, după întemeierea diecezei gr.-cat. de Hajdudorog, cu respect notez, că acelea vor avea același drept de alegere, ca celelalte districte protopopești ale arhidiecezei.

Trecând la propunerea aceea a Magnificenței Tale ca la alegere, față de praxa de până acum a unei singure votizări să se voteze de trei ori, cu provocare la hotărârea prealabilă a Majestății Sale, amintită mai sus, amăsurat căreia completarea scaunului arhiepiscopesc și în cazul de față are să se facă după modul și procedura observată la numirea repausatului mitropolit Dr. Victor Mihályi, nu o află executabilă.

În sfârșit mai notez, că luând în considerare cele expuse în alineatul penultim al prețuitei scrisori a Magnificenței Tale, mai sus pomenite, termenul de alegere l-am defapt pe Joi ce urmează Paștilor calendarului Iulian, adică pe 9 Maiu anul curent, când cu prelungirea de câteva zile a vacanței de Paști, instituitele se vor putea folosi la încvartirarea preoțimeii alegătoare.

Budapesta, la 6 Aprilie 1918.

Apponyi m. p.

Pe baza celor de mai sus dispunem deci următoarele:

1. Fiecare purtător de oficiu protopopesc, adică protopop actual, vice-protopop, administrator protopopesc și purtător al oficiului protopopesc, va convoca pe toți preoții tractului său la sinod protopopesc ziua de 25 Aprilie n. a. c. adică

Joi înainte de Dumineca Floriilor. Întrucât purtătorul oficiului vicarial al Făgărașului are sub jurisdicțiunea sa două protopopiate și anume pe al Veneției interioare și al Voilei, va convoca separat pe preoții din tractul Veneției și separat pe cei din tractul Voilei, însă tot pe ziua amintită, ținând mai întâiu sinod cu preoții din tractul Veneției și după aceea cu cei din tractul Voilei.

Sinoadele acestea se vor deschide cu invocarea Spiritului sfânt, adică cu rugăciunea »Împărate ceresc«, cerându-se cu toată pietatea darul lui Dumnezeu, ca să lumineze mințile și să îndrepte inimile preoților coadunați la acest act atât de momentuos. După invocarea Spiritului sfânt se vor alege cu voturi secrete câte doi deputați din fiecare tract protopopesc însă așa, că purtătorul oficiului protopopesc care din oficiu are drept de alegere la sinodul electoral ce se va ținea în Blaj, nu votează și în sinodul protopopesc, ci această o fac numai preoții tractului protopopesc respectiv. Deputații clerului tractului trebuie să fie aleși de majoritatea absolută a celor prezenți la sinodul protopopesc. Despre această alegere se deduce protocol formal care se subscrie de purtătorul oficiului protopopesc ca președinte și de toți preoții cari au votat. Protocolul acesta provăzu cu sigiliul tractului protopopesc ca președinte și de toți preoții cari au votat. Protocolul acesta provăzut cu sigiliul tractului protopopesc are să se prezinte din partea deputaților tractului înainte comisiei, care va verifica pe alegători la electoral, ce se va ținea în Blaj, și astfel acel protocol va servi tot odată și ca credențial.

Așadar din fiecare district protopopesc vor participa la alegere în Blaj trei persoane și anume: doi deputați ai clerului și purtătorul oficiului protopopesc, numai din protopopiatele Veneției interioare și Voilei, cari de prezent nu au purtătorii de oficii protopopești, ci se află sub jurisdicțiunea purtătorului oficiului vicarial al Făgărașului, care are vot viril la alegere ce se va ținea în Blaj, vor veni numai câte doi, sau din ambele protopopiate la laltă 4 deputați ai clerului.

2. Fiecare îndreptătit a concurge o votul său la alegerea mitropolitului trebuie să-și întocmească lucrurile sale astfel, ca în 8 Maiu st. n. a. c. adică Miercuri la săptămâna luminată, încă înainte de amiază să se afie în Blaj, spre a putea fi de față la lucrările pregătitoare pentru alegerea ce se va ținea în 9 Maiu st. n. a. c.

3. Cele ce mai au să le știe alegătorii, parte se cuprind în rescriptul Înaltului Minister citat mai sus, parte le vor afla după sosirea lor la Blaj.

Protopopiatele cari există azi în arhidieceză și a căror reprezentanți au drept de vot la alegere sunt următoarele: 1. Aiud; 2. Alba-Iulia; 3. Almaș; 4. Arieș; 5. Arpaș; 6. Biea; 7. Blaj; 8. Brașov; 9. Cătina; 10. Cămindeal; 11. Cluj; 12. Coșocna; 13. Dârgea; 14. D.-S.-Mărtin; 15. Ernot; 16. Făgăraș; 17. Ibașfalău; 18. Indoi; 19. Ludoș; 20. Meștea; 21. M. Uioara; 22. Morlaca; 23. M.-Oșorheiu; 24. M. Uioara; 25. Pogăceaua; 26. Reghin; 27. Roșia; 28. Sebeș; 29. Sibiu; 30. Turda; 31. Veneția inferioară; 32. Voila.

Rugăm de încheiere pe toți membrii veneratului cler arhidiecezan, ca împreună cu credincioșii griji lor pastorale rugăciunilor ferbinți să înalte către Dumnezeu și Bisericii, către Domnul și Dumnezeu nostru Isus Hristos, să ne conducă cu har și lumină să cerească pe calea ce ne poate asigura alegerea unui Arhiepiscop și Mitropolit după voia lui Dumnezeu și demeritului urmaș al marilor lui antecesorii.

Blaj, din ședința consistorială ținută la 13 April n. 1918.

Dr. Vasile Suci, m. p.
vicar capitular.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Ioan Suci.